

จ้างลูกเขยเข้าเป็นคู่สัญญา...พ่อตาจึงต้องพ้นจากตำแหน่งนายกฯ!

ในการออกคำสั่งทางปกครอง หากผู้มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539) เช่น มีเหตุใกล้ชิดกับคู่กรณีจะมีผลทำให้คำสั่งทางปกครองที่ออกไปนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การที่ผู้บริหารท้องถิ่นหรือนายกเทศมนตรี ได้ใช้อำนาจอนุมัติให้จ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งมีลูกเขยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการซ่อมแซมถนนในเขตเทศบาล จะถือว่าผู้มีอำนาจมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การอนุมัติจ้างซึ่งเป็นการสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และจะถือว่านายกเทศมนตรีนั้นเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญา อันเป็นพฤติการณ์ที่จะมีผลทำให้นายกเทศมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งหรือไม่

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ เป็นเรื่องของนายกเทศมนตรีได้อนุมัติให้จ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีบุตรเขยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการซ่อมแซมถนนในเขตเทศบาล ต่อมาผู้ร้องเรียนว่า ผู้ฟ้องคดีมีส่วนได้เสียในสัญญาจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ตามโครงการจ้างเหมาซ่อมแซมถนนลูกรังและหินคลุกในเขตเทศบาล และภายหลังจากที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงให้ทำการสอบสวนพยานหลักฐานและเสนอความเห็นแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดี (ผู้ว่าราชการจังหวัด) มีความวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีส่วนได้เสียทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญากับห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. โดยให้เหตุผลว่า ผู้ฟ้องคดีอนุมัติให้ซ่อมแซมถนนในวันที่ 22 กันยายน 2548 อนุมัติให้จ้างวันที่ 21 กันยายน 2548 นอกจากนี้ เงินที่ได้จากการรับจ้างส่วนหนึ่งจะกลายเป็นสินสมรสซึ่งบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีมีสิทธิได้รับ ทั้งเป็นผู้มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแสวงหาผลประโยชน์จากเทศบาลให้แก่ตนเองโดยทางอ้อม จึงทำให้ผู้ฟ้องคดีสิ้นสุดความเป็นนายกเทศมนตรี

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำวินิจฉัยดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากบุตรสาวไม่ได้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด ไม่มีอำนาจบริหาร และแม้จะมีสิทธิได้รับมรดกของบุตรสาวแต่ก็เป็นเรื่องไม่แน่นอน เพราะสิทธิจะเกิดขึ้นเมื่อบุตรสาวตายก่อนเท่านั้น อีกทั้ง ไม่ได้รับการอุปการะจากบุตรสาว จึงขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยดังกล่าว

พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีถือเป็นเหตุอันมีสภาพร้ายแรงตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และเป็นผู้มีส่วนได้เสียทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญาอันมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีหรือไม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการสั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ผู้ฟ้องคดีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างทุกวิธีที่ใช้จ่ายจากเงินรายได้ และมีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยไม่จำกัดวงเงิน รวมทั้งมีอำนาจลงนามในสัญญาตามระเบียบนี้

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีได้อนุมัติจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. โดยมีนาย ส. ซึ่งสมรสกับบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีที่ทำงานอยู่ที่สำนักงานปลัดเทศบาลและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 ประกอบกับมาตรา 1087 ต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วน ไม่มีจำกัดจำนวน และผู้ฟ้องคดีก็รับรู้ถึงความข้อนี้ตั้งแต่วันที่อนุมัติให้ทำสัญญาตามบันทึกขออนุมัติซ่อมแซม ลงวันที่ 22 กันยายน 2548 และบันทึกขออนุมัติจ้าง ลงวันที่ 21 กันยายน 2548 ประกอบกับการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเป็นคำสั่งทางปกครอง กรณีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง และผู้ฟ้องคดีชอบที่จะดำเนินการตามวรรคสอง ของมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีอนุมัติจ้าง

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. ให้ดำเนินโครงการกับเทศบาลโดยไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นกรณี
ที่ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้เข้าไปมีส่วนได้เสียทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลหรือ
ที่เทศบาลจะกระทำ ตามมาตรา 48 จตุทศวรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
เทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 แล้ว และผู้ฟ้องคดีต้องพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตามมาตรา 48 ปีญจทศ (5) แห่ง
พระราชบัญญัติดังกล่าว

สำหรับกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. เคยเป็นคู่สัญญากับเทศบาลมาแล้วก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะเข้าดำรง
ตำแหน่งนายกเทศมนตรี หรือผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุตรสาว และจะมีสิทธิรับมรดกของบุตรสาว
หรือไม่ เป็นเรื่องไม่แน่นอน รวมทั้งการที่ผู้ฟ้องคดีไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. ก็ตาม เหตุดังกล่าว
ไม่ใช่ลักษณะต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี และไม่ใช่ลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็น
นายกเทศมนตรีตามที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีส่วนได้เสียทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาล
เป็นคู่สัญญาทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี จึงเป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมาย (คำพิพากษา
ศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 68/2555)

คดีนี้ นอกจากจะเป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรี
ในคณะเทศมนตรีของเทศบาลแล้ว ยังเป็นอุทธรณ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ว่า
จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรักษาผลประโยชน์ของราชการโดยไม่ใช้ออกาสจากการดำรงตำแหน่ง
ดังกล่าวสร้างประโยชน์แก่ตนหรือผู้อื่น และเหตุอันมีสภาพร้ายแรงตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. 2539 หมายความว่า พฤติการณ์ที่ชวนให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยว่าจะใช้อำนาจที่ไม่เป็นกลาง
ดังนั้น หากผู้ใช้อำนาจเห็นว่าตนมีพฤติการณ์ที่ชวนให้ผู้อื่นเคลือบแคลงสงสัยในการใช้อำนาจว่าจะไม่เป็นกลาง
ก็ต้องหยุดการพิจารณาเรื่องนั้นก่อนและแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ แต่หากไม่ดำเนินการเช่นนั้นแล้ว การใช้อำนาจ
ก็จะไม่ขัดด้วยกฎหมาย ซึ่งศาลปกครองมีอำนาจเพิกถอนได้ ครับ!

นายปกครอง